

VIRVE KARIS – in memoriam

08.03.1929–†06.06.2020

Igavikuteele on lahkunud teenekas põllumajandusloomade söötmise eriteadlane Virve Karis. Ta sündis 08.03.1929 Tatumaal Laiuse-Tähtvere vallas teenistujate perekonnas. Kooliteed alustas Virve Lilastvere algkoolis, kuid perekonna elukoha vahetuse tõttu lõpetas 1942. aastal Võrumaal asuva Loosi algkooli. Sõja-aastad jätsid jälje nii perekonna kannatustele kui Virve haridusteele. Perekond otsustas punase terrori eest põgeneda Saksamaale, kuid sellel ajal kehtiv Ida ja Lääne vaheline piir osutus ületamatuks ja perekond otsustas Eestisse tagasi pöörduda. Õnneks kõik see ei saanud Virve haridusteele takistuseks. 1946. aasta sügisel astus Virve Väimela Põllumajandustehnikumi ja selle eduka lõpetamise järel 1949. aastal Tartu Riikliku Ülikooli põllumajandusteaduskonda. Alates 1951-st aastast, mil loodi Eesti Põllumajanduse Akadeemia, jätkas Virve õpinguid agronoomia teaduskonnas. Selle lõpetamise järel suunati ta 1954. aastal tööle Märjamaa rajooni Sipa masina-traktoriijaama. Noore õpetatud agronoomi karjäär masina-traktoriijaamas jäi siiski lühikeseks. Kuna abikaasa oli vastu võetud Eesti Põllumajanduse Akadeemia aspirantuuri anti ka Virvele luba Tartusse naasta. Alates 1955-st aastast sai ja jäi Teaduste Akadeemia alluvuses olev Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teaduliku Uurimise Instituut ja kõik selle asutuse järeltulijad Virve Karile asutuseks, millega ta jäi seotus viiekümneks aastaks. Alustades laborandina jõudis ta karjääriredelil vanemteaduri ja söötmise sektori juhatajani. 1967. aastal kaitses Virve teaduste kandidaadi kraadi sellel ajal väga aktuaalsel teemal "Hübriidkaalika ja poolsuhkrupeedi efektiivsus piima tootmisel".

Nõutud põllumajandusloomade söötmise eriteadlasena kutsuti Virve Karis 1972. aastal ENSV Varuminiisteeriumi alluvuses oleva ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia söötmise kateedri juures tegutseva Vabariikliku Jõusööda Kesklaboratooriumi juhatajaks. See polnud siiski asutus, mis tegeles vaid söötade analüüsi, tulemuste interpreteerimise ja söötmise soovitude andmisega, see oli ka noorteadlaste kasvulava. Hästi varustatud laboratoorium ja piisavad rahalised võimalused lubasid kaasata hulgaliselt noori, kes põhitöö kõrvalt läbisid söötmise kateedri juures oleva aspirantuuri ja kellest paljud kaitsesid hiljem teaduskraadid. Nii sai Virve Karisest mitme noore kaasjuhendaja, kes oma laialdaste teadmistega teadusse pürgijatele akadeemilisi teadmisi jagas. Kõik tema käe all kasvanud

noored meenutavad austusega Virve teadmiste jagamise oskust. Pöördudes Virve poole mõne teoreetilise küsimusega tõi ta sulle esmalt mitu viidetega tähistatud raamatut ja alles siis, kui olid need ise läbi uurinud, kontrollis diskussiooni käigus probleemist aru saamist. Kuigi aspirantidele oli teaduslikuks juhendajaks prof Ü. Oll, saavad paljud nendest pidada Virvet oma akadeemiliseks emaks.

Laboratooriumi juhataja kohustustega kaasas käiv bürokraatia ja aruandlus Virve Karist ei rahuldanud, samuti soov sügavuti edasi tegelda söötmisalase teadusega viis ta peagi tagasi Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teaduliku Uurimise Instituuti. Uurimisteedade ring, millega ta instituudis tegeles oli lai. Nii uuris ta mittevalguliste lämmastikühendite söötmise võimalusi lüpsilehmadele proteiinidefitsiidi leevendamiseks, söötmissõtetel abil piima rasvasisalduse suurendamise võimalusi, rapsiõli söötmise mõju lehmade ainevahetusele ja või kvaliteedile jne. Virve oli aktiivselt seotud Piistaojal toimunud eesti mustakirju tõugu lehmade maksimaalse piimajõudlusvõime selgitamiseks sobilike ratsioonide ja söötmissiisi väljaselgitamisega. Viimaseks suuremaks tööks jäi Virvele osalemine töögrupis, kus töötati välja Eestis kasutusel olev metaboli-seeruväl proteiinil põhinev söötade hindamise süsteem. Virve Karise sulest on ilmunud üle 100 teadustöö ja artikli.

Virve Karis oli suur loodusesõber. Piisa jõe kaldale, maalilisse ürgorgu rajatud suvekodus veetis ta oma suved, tihti metsaradadel rännates, marju ja seeni korjates, loodust imetledes ja iseolemist nautides. Kõike seda, ürgse looduse keskel olemist, pakkus Virve ka oma sõpradele ja kolleegidele, kes selle küllalt kauge ja eksootilise reisi ette võtsid.

Kõikidele kolleegidele jääb alatiseks meelde eelkõige Virve inimlikkus, sõbralikkus ja abivalmidus. Oma mured ja raskused elas Virve läbi endas, toomata neid kolleegide ette. Virvel oli põhjust uhkust tunda oma poja pere ja lastelaste üle, jäädes ka seejuures alati tagasihoidlikuks oma emotsioonide väljendamisel töökollektiivis. Täname sind kallis Virve ühiste tegusate aastate eest meie seltsis. Helge mälestus sinust elab meis edasi.

Kolleegide ja õpilaste nimel
Olav Kärt.